

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1918 kl. 3 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 15 i anledning av andra kammarens beslut rörande väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående avhjälpande av vissa missförhållanden vid rekvisition av spannmål för statens räkning.

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 295, har herr *Olsson* i Berg m. fl. hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta snarast möjligt utreda, huruvida icke i motionen antydda missförhållanden vid rekvisition av spannmål för statens räkning skulle kunna avhjälpas, antingen genom fastställande av ersättning i visst fall till leverantören för själva transporten eller ock på annat sätt, som kan finnas ändamålsenligt, samt därefter till riksdagen inkomma med det förslag, vartill utredningen kan giva anledning».

Motionen.

Med avseende på motiveringen har andra kammarens utskott hänvisat till motionen.

Utskottet, som vid behandlingen av ifrågavarande motion ansett det vara lämpligt att inhämta folkhushållningskommissionens utlåtande i ämnet, har, efter därom hos vederbörande statsråd gjord framställning, av nämnda kommission fått mottaga följande yttrande:

Yttrande av folkhushållningskommissionen.

»Det i motionen påpekade förhållandet torde vara av beskaffenhet att i vissa fall föranleda till orättvisa. Visserligen sker inleveransen av spannmål även under nuvarande förhållanden i stort sett efter samma grundsatser som under normala tider, men då numera alla jordbrukare äro ålagda att enligt vissa normer avlämna sin spannmål, torde det kunna inträffa, att

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 12 saml. 2 avd. 13 häft. (Nr 14.)

sådan skyldighet till leverans även drabbar jordbrukare, som under vanliga förhållanden icke avlämna någon spannmål till avsalu, men nu nödgas forsla den från gården.

Det torde därför finnas fog för utgivande av viss ersättning i en del fall. Utfärdande av någon generell föreskrift, i enlighet med det av motionärerna antydda förslaget, torde emellertid möta praktiska olägenheter, bland annat därigenom att tvister lätteligen skulle uppstå angående den tillryggalagda vägens längd eller dylikt.

En lämpligare anordning torde vara, att jordbrukaren tillerkännes rätt att efter ansökan hos och prövning av folkhushållningskommissionen erhålla transportersättning i sådana fall, där kommissionen finner skäl föreligga för ersättningens utgivande. Säsom allmän norm härför borde likväl gälla, att ersättning icke borde utgå för leveranser omfattande vägsträckor under 10 kilometer, och att för överskjutande kilometerantal ersättningsbeloppet, i de fall sådant kan anses böra utgå, icke kommer att fastställas till högre belopp än 5 öre per kilometer.»

*Andra
kammarens
utskott.*

Av ovan anförda yttrande framgår, att folkhushållningskommissionen i likhet med motionärerna funnit den jordbrukarne åliggande skyldigheten att transportera beslaglad spannmål för leverans å bestämda platser vara av beskaffenhet att påkalla åtgärder för utjämnande av därmed sammanhängande olägenheter. Utskottet, som anser motionens syfte beaktansvärt, finner även för sin del rättvisan kräva, att spannmålsleverantörerna under vissa villkor erhålla ersättning för den transportskyldighet, som de äro underkastade. För utgivande av dylik ersättning talar först och främst det principiellt vägande skälet, att jordbrukarne på grund av den ovillkorliga leveransplikten i allmänhet nödgas forsla till avsalu vida större mängder spannmål än under normala förhållanden. En stor del — och detta gäller särskilt de smärre jordbrukarne — drabbas nu av leveransplikt, under det de förr icke alls avlämnade någon spannmål till försäljning. Mångenstädes torde dessutom den anbefallda transporten ske till platser, där lantmännen ej förr varit vana att avsätta sina produkter. Därtill kommer, att de i stora delar av landet betydliga avstånden till leveransorterna göra spannmålsforslingen där särdeles betungande och därför i desto större behov av lättnad.

Beträffande det sätt, på vilket en utjämnning av här berörda missförhållanden skall kunna ske, kan utskottet instämma i de av motionärerna angivna allmänna grunderna — ett visst ersättningsbelopp per 100 kilogram och kilometer. Utan att närmare ingå i detaljerna, vilka böra bli föremål för kommande utredning, vill utskottet endast uttala önskvärdheten av att nämnda belopp så avväges, att därigenom skäligen ersättning gives för

här ifrågavarande transporter. Det torde kunna ifrågasättas, huruvida den av folklushållningskommissionen föreslagna summan kan anses tillfyllest. Däremot synes ersättning icke lämpligen böra utgå för leveranser omfattande vägsträckor under 10 kilometer. Vad beträffar utbetalandet av likvid för fullgjord transport äro givetvis olika metoder tänkbara. Naturligast synes dock vara, att dylik likvid utbetalas av den, som betalar den levererade spannmålen.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa, att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i vad mån vid rekvisition av spannmål för statens räkning ersättning för längre transport måtte kunna beredas leverantören, samt vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan föranleda.

Andra kammaren beslöt för sin del i enlighet med sitt tillfälliga utskotts hemställan.

*Andra
kammarens
beslut.*

Detta andra kammarens beslut har delgivits första kammaren, som hänvisat ärendet för förberedande behandling till sitt andra tillfälliga utskott.

Under återopande av vad andra kammarens andra tillfälliga utskott i sitt ovan intagna utlåtande anført, får utskottet hemställa,

*Första
kammarens
utskott.*

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 22 april 1918.

På utskottets vägnar:

LUDVIG DANSTRÖM.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit herrar *Nylander, Danström, von Koch, Larson, Kjellgren, Ström, Welander* och *Tengvall*.
